

CONCLUZIILE SESIUNII DE MONITORIZARE
A BULETINELOR DE ȘTIRI SUB ASPECTUL RESPECTĂRII
DREPTURILOR COPIILOR ÎN CONFORMITATE CU LEGISLAȚIA ÎN VIGOARE
(PERIOADA 30.06.14 – 15.08.14)

Posturile de televiziune au acordat știrilor și reportajelor cu implicarea copiilor o cotă-parte care variază între 4,42% și 10,63% din spațiul de emisie al buletinelor de știri.

Și de această dată, la fel ca în prima perioadă de monitorizare, cele mai multe reportaje cu implicarea copiilor au fost difuzate de posturile de televiziune PRO TV CHIȘINĂU, cu 75 de reportaje, cu o durată totală de 2 ore 22 min. 52 sec., ceea ce constituie 10,63% din spațiul de emisie al programelor informative, și Prime, cu 55 de reportaje, cu o durată totală de 1 oră 48 min. 38 sec., ceea ce reprezintă 10,47% din spațiul de emisie.

Cele mai puține reportaje, 18 la număr, au fost difuzate de TV 7, cu un timp total alocat de 32 min. 58 sec., respectiv 4,42% (de notat că TV 7 nu difuzează buletine de știri sâmbăta și duminica, astfel, în perioada 30.06.14 – 15.08.14 a prezentat 40 de emisiuni informative, spre deosebire de alte posturi, cu 47 de programe de știri).

Celelalte posturi au acordat timp de emisie știrilor despre copii după cum urmează:

1 oră 25 min. 52 sec., în 47 de reportaje, la postul Moldova-1, ceea ce constituie 7,62% din spațiul buletinelor de știri;

1 oră 35 min. 32 sec., în 54 de reportaje, la postul Jurnal TV, ceea ce constituie 6,4%;

1 oră 28 min. 59 sec., în 47 de reportaje, la postul Publika TV, ceea ce constituie 5,61%.

Trebuie remarcat faptul că în această perioadă de monitorizare, numărul materialelor cu implicarea copiilor difuzate a scăzut considerabil, posturile de televiziune au prezentat aproximativ de două ori mai puține știri decât în prima perioadă. Această stare de lucruri se explică prin specificul calendaristic: în prima perioadă au fost câteva date și evenimente speciale – ultimul sunet, începutul vacanței mari, Ziua internațională a copiilor, examenele. Așadar, în prima perioadă toate televiziunile au acordat prioritate, din punct de vedere cantitativ, subiectelor din domeniul educației și instruirii, altfel, din punct de vedere tematic, știrile despre copii s-au repartizat altfel în perioada 30.06.14 – 15.08.14.

Postul public de televiziune Moldova-1 s-a focalizat cu precădere pe subiecte din domeniul educației – 15 știri, dar și pe evenimente din domeniul culturii și petrecerii timpului liber – 10, difuzând cele mai multe materiale despre practici și exemple pozitive din viața copiilor – 16 materiale, cu un timp alocat de 31 min. 23 sec.

Știrile din domeniul educației au fost și în atenția Prime, urmate foarte aproape de cele despre cazuri și situații dramatice sau accidente cu implicarea copiilor, câte 17 și, respectiv, 15 materiale.

La PRO TV CHIȘINĂU au dominat știrile despre cazuri și situații dramatice sau accidente cu implicarea copiilor (22 la număr), urmate de 20 de materiale cu subiecte din educație. O situație similară s-a înregistrat și la Publika TV, cu 17 și, respectiv, 13 știri.

Jurnal TV s-a focalizat pe știrile despre nenorociri și situații dramatice în care s-au aflat copiii – 25 de știri, iar subiectele din domeniul educației au fost abordate în 7 materiale.

TV 7 a realizat câte 4 știri la cele două categorii tematice.

Posturile de televiziune Moldov-1 și TV 7 au difuzat cele mai multe știri pozitive și neutre. Astfel, la postul public de televiziune informația cu un conținut pozitiv a avut o pondere de 36,55%, cea neutră – 32,28%, iar mesajele negative – 31,17%. La TV 7 coraportul a fost de 20,93% pentru cele pozitive, 40,60% pentru cele neutre, iar cele negative au avut o pondere de 38,47% din timpul de emisie alocat.

Un relativ echilibru între știrile negative și cele care transmit informații neutre din punct de vedere al conținutului sau cele care aduc în atenție subiecte despre experiențe și situații pozitive s-a stabilit la posturile de televiziune Prime (negative – 47,42%, pozitive – 35,83%, neutre – 16,75%) și PRO TV CHIȘINĂU (negative – 47,77%, pozitive – 35,59%, neutre – 16,63%).

Politica editorială a posturilor Jurnal TV și Publika TV se distinge prin dominanta negativă a informației vehiculate. Astfel, la Jurnal TV, reportajele cu un conținut negativ ocupă 69% din timpul alocat subiectelor pentru copii, iar la Publika TV – 61,32% (la Jurnal TV știrile pozitive ocupă 23,57%, cele neutre – 7,43%; la Publika TV cele pozitive dețin 18,06%, cele neutre – 20,62%).

În perioada 30.06.14 – 15.08.14 nu au fost difuzate materiale despre suicid sau tentative de suicid. Știrea de la Prime înregistrată la această tematică nu vizează un caz concret, ci are un caracter informativ-educativ, abordează fenomenul și problema în perspectivă generală, plecând de la datele

statistice, punând accentul pe recomandările și sugestiile oferite de psihologii și specialiștii de la Inspectoratul General de Poliție.

Spre deosebire de prima perioadă s-au înregistrat mai puține știri despre minori suspecți de infracțiuni, doar posturile PRO TV CHIȘINĂU și Jurnal TV au difuzat câte două materiale la această temă.

Din agenda editorială a postului public de televiziune Moldova-1 au lipsit materialele din categoriile tematice: violuri și abuzuri sexuale, tentative de suicid, condiții precare de viață, consum de alcool și droguri, violență, acțiuni filantropice.

Prime a difuzat subiecte din toate domeniile tematice, cu excepția acțiunilor de caritate.

Din agenda editorială a postului Publika TV au lipsit știrile despre acțiuni de caritate și acțiuni filantropice, despre infracționalitatea printre copii, despre tentative de suicid.

La PROTV CHIȘINĂU nu au fost difuzate materiale despre acțiuni filantropice, despre violență și despre tentative sau cazuri de suicid.

Jurnal TV nu a difuzat subiecte despre acțiuni de caritate și filantropice și despre tentative de suicid.

Din agenda editorială a postului TV 7 au lipsit știrile despre acțiunile filantropice, despre infracționalitatea printre copii, despre violență, tentative de suicid, violuri și abuzuri sexuale.

Cronica accidentelor rutiere face parte din politica editorială a multor posturi de televiziune. Totuși, perioadă de raport 30.06.14 – 15.08.14 s-a distins printr-un număr alarmant de mare de accidente, 11 la număr, în care copiii au fost victime. Acest lucru a determinat mai multe instituții media să se focalizeze pe aceste subiecte, să relateze despre circumstanțele producerii accidentelor, dar și să mențină în centrul atenției opiniei publice informații despre mersul anchetei și starea victimelor, pe parcursul mai multor zile.

Materialele la acest subiect difuzate în această perioadă, în care sunt făcute publice detalii despre decesele copiilor, amintesc de cronicile de război:

02.07.14, Chișinău, intersecția străzilor M. Eminescu și Șciusev, cu implicarea unui microbuz de pe ruta 155, 3 copii în stare gravă la spital: pe data de 03.07.14 toate posturile tv monitorizate au difuzat știri despre acest caz:

Moldova-1 – *Viața are prioritate*, durata 1 min. 46 sec., poziția 1-a;

Prime – 2 știri: *Accident cu 11 răniți*, durata 2 min. 29 sec., poziția 1-a, și *Șoferul va fi cercetat penal*, 04.07.14, durata 2 min. 47 sec., poziția a 2-a;

Publika TV – *Copii răniți grav în accident*, durata 3 min. 24 sec., poziția 1-a;

PRO TV CHIȘINĂU – 2 știri: *Microbuz răsturnat*, durata 2 min. 2 sec., poziția a 2-a, și *Șoferul microbuzului, reținut*, 04.07.14, durata 1 min. 58 sec., poziția a 9-a;

Jurnal TV – 2 știri: *Grav accident în capitală*, durata 3 min. 15 sec., poziția a 2-a, și *Copiii rămân internați în spital*, 13.07.14, durata 2 min. 43 sec.;

TV 7 – *Grav accident în capitală*, durata 2 min. 25 sec., poziția a 7-a.

04.07.14, decesul unui copil de 4-5 ani, lovit pe trecerea de pietoni de la Gara de Sud de un microbuz de pe ruta 120:

Moldova-1 – *Lovită mortal*, durata 1 min. 41 sec., poziția a 3-a;

Prime – *Ucisă pe trecerea de pietoni*, durata 1 min. 55 sec., poziția 1-a;

Publika TV – 3 știri: *Fetiță omorâtă pe trecerea de pietoni*, durata 3 min. 15 sec., poziția 1-a, și *Șoferul de pe linia 120, în arest la domiciliu*, 07.07.14, durata 1 min. 30 sec., poziția a 2-a, și *Două microbuze de linie, implicate în accidente*, 08.07.14, durata 2 min. 37 sec., poziția 1-a;

PRO TV CHIȘINĂU – 2 știri: *Fetiță lovită mortal*, durata 52 sec, poziția 1-a, și *Cer închisoare pe viață*, 09.07.14, durata 2 min. 50 sec., poziția a 9-a;

Jurnal TV – *Omorâtă de un microbuz*, durata 2 min. 24 sec., poziția 1-a;

TV 7 – *Copil omorât de microbuz*, durata 1 min. 33 sec.; poziția 1-a.

05.07.14, pe traseul spre aeroport, un copil spitalizat:

Moldova-1 – *De la aeroport, la spital*, durata 1 min. 26 sec., poziția a 2-a.

10.07.14, la Cahul, un copil de o lună spitalizat în comă:

PRO TV CHIȘINĂU – *Accident la Cahul*, voice over de 32 sec., poziția a 2-a;

Jurnal TV – *Bebeluș în comă, după accident*, voice-over de 24 dec., poziția a 4-a.

13.07.14, pe traseul Ciocâlteni-Orhei au decedat 2 persoane, iar un minor de 5 ani a fost transportat la spital:

Moldova-1 – *Grav accident*, durata 1 min. 8 sec., poziția a 5-ea;

Publika TV – *Accident soldat cu trei morți și un rănit*, durata 40 sec., poziția a 6-a;

PRO TV CHIȘINĂU – *Orfan într-o fracțiune de secundă*, durata 1 min. 53 sec., poziția 1-a;

Jurnal TV – *Copiii rămân internați în spital*, durata 2 min. 43 sec, poziția a 5-a (despre victimele accidentului din 02.07.14).

15.07.14, în Gândești, raionul Florești, un copil de 6 ani a decedat, iar altul de 1 an și 3 luni a fost spitalizat:

Jurnal TV – *A adormit la volan*, durata 55 sec., poziția a 2-a.

15.07.14, Nisporeni, au decedat 4 bărbați:

Prime – *Viteza și alcoolul i-au ucis* (și despre accidental din Florești), durata 3 min. 45 sec.;

TV 7 – *Vieți spulberate pe șosea* (despre cele două accidente din Nisporeni și Florești), durata 2 min. 23 sec., poziția a 2-a.

31.07.14, la Cahul, un cuplu care se deplasa cu bicicleta a decedat după ce au fost loviți de o mașină:

Jurnal TV – *Spulberați pe traseu*, durata 1 min. 55 sec., poziția 1-a.

1.08.14, în Căușeni, un copil de 10 ani a murit după ce a fost lovit de un camion:

Jurnal TV – *Copil lovit mortal de un camion*, durata 1 min. 40 sec., poziția 1-a.

12.08.14, la Ceadâr-Lunga au decedat trei tineri, dintre care doi minori:

Moldova-1 – *Accident teribil*, voice over de 42 sec., poziția a 3-a;

PRO TV CHIȘINĂU – *Vieți curmate de viteză*, durată 1 min. 48 sec., poziția 1-a;

Prime – *Tragedie pe șosea*, voice-over de 44 sec., poziția a 3-a;

Jurnal TV – *Trei tineri morți într-un accident*, durată 44 sec., poziția a 2-a;

TV 7 – *Accident grav la intrarea în satul Baurci, r-nul Ceadâr-Lunga*, voice-over de 23 sec., poziția a 13-a.

13.08.14, la Vulcănești, o mașină a lovit o motocicletă cu trei tineri, un minor de 17 ani a murit:

Jurnal TV – *Beat la volan a omorât un minor*, voice-over de 36 sec., poziția a 2-a;

Prime – *Alcoolul la volan ucide* (reportaj realizat la un an de la accidentul de pe strada Muncești din Chișinău în care au murit 8 tineri, în background se amintește de cele două accidente soldate cu morți din ziua precedentă) durată 2 min. 55 sec., poziția a 6-a.

Două accidente rutiere produse pe 02.07.14 și pe 04.07.14 la Chișinău, cu implicarea microbuzelor de rută, în urma cărora 3 copii au fost internați în spital (unul fiind în comă), iar o fetiță de 5 ani a decedat, s-au aflat în atenția tuturor posturilor de televiziune monitorizate, majoritatea dintre acestea realizând știri și în zilele următoare sau actualizând informația despre mersul anchetei și starea victimelor în contextul altor știri similare. În primul caz, deși au fost spitalizați trei copii, și anume acest lucru a determinat presa să țină în vizor subiectul, victimele nu au fost intervievate sau arătate la cameră, nu au fost divulgate date cu caracter personal, informațiile despre starea lor de sănătate fiind oferită de medicii specialiști.

Majoritatea materialelor fie că au avut formatul unor știri, fie că au fost reportaje filmate la locul accidentului s-au întemeiat pe informații furnizate de martori, de reprezentanții inspectoratelor de poliție, de medicii din spitale. Cele mai multe au informat despre circumstanțele producerii accidentelor și despre starea victimelor. În majoritatea cazurilor identitatea victimelor a fost protejată, cu unele excepții care sunt argumentate prin acordul adulților de a fi filmați.

În perioada de referință nu au fost înregistrate derogări de la legislația în vigoare cu privire la protecția copiilor. De regulă, editorii procesează electronic chipurile copiilor aflați în situații vulnerabile. S-au înregistrat câteva cazuri în care, deși din punct de vedere formal, au fost respectate

condițiile impuse de lege, materialele jurnalistice realizate, fie că nu au urmărit interesul superior al copilului, fie că au afectat indirect imaginea și starea lor psihoemoțională.

Astfel, au fost difuzate reportaje în care imaginea copiilor victime a fost protejată prin procesare electronică sau prin absența copiilor din cadru, dar au fost divulgate numele părinților sau rudelor apropiate, numele localității în care locuiesc, în felul acesta identitatea lor poate fi ușor făcută (Moldova-1: *Între două focuri*, 13.07.2014; Prime: *Agresorul din familie*, 21.07.14.).

Deși mai puține, în comparație cu prima perioadă de monitorizare, dar și de această dată au fost difuzate materiale care speculează stările psihoemoționale ale oamenilor, expunând public dramele și tragediile personale (Moldova-1: *Între două focuri*, 13.07.2014, durata de 3 min.; PROTV CHIȘINĂU: *Cer închisoare pe viață*, din 09.07.14, durata 2 min. 50 sec.; Jurnal TV: *Medici acuzați de moartea unui copil*, 03.08.14, durata de 3 min. 59 sec.). Focalizând un reportaj pe stările psihoemoționale prin care trec oamenii, este captată mai ușor atenția și se obține un impact emoțional sporit asupra publicului, totuși este indicată o abordare cu maximă precauție a acestor momente de vulnerabilitate sentimentală umană, ținându-se cont de dispozițiile art. 18 din *Codul de conduită al radiodifuzorilor*, Decizia CCA nr. 127 din 26.12.2007: „Orice persoană are dreptul la respectarea intimității în momente dificile, cum ar fi o pierdere ireparabilă sau o nenorocire. În cazul situațiilor de suferință umană, al dezastrelor naturale, accidentelor sau al actelor de violență, radiodifuzorii au obligația de a nu se implica nejustificat în viața privată”; și de prevederile pct. 4.2 din *Codul deontologic al jurnalistului* „mixtiunea în viața privată este permisă numai atunci când interesul public în dezvăluirea faptelor prevalează în fața protecției imaginii persoanei”.

O serie de reportaje au relatat despre copiii victime ale accidentelor domestice și ale neglijenței adulților. Este salutară intenția jurnaliștilor de a sensibiliza publicul asupra acestor subiecte pentru ca oamenii să fie mai precauți și mai responsabili față de viața copiilor pe care îi îngrijesc. Dar la realizarea unor reportaje, cu copii care au trecut prin experiențe traumatizante, interviuarea acestora ar trebui evitată, chiar dacă există acordul adulților de a fi filmați, întrucât copiii sunt expuși unei noi situații psihologice solicitante (Jurnal TV: *Copil opărit cu ciorbă* 27.07.14)

În reportajul *Lovită mortal* din 04.07.14 de la Moldova-1, despre copilul de 4 ani care a decedat pe trecerea de pietoni, printre alte detalii făcute publice se menționează faptul că victima era de etnie romă. Chiar dacă informația a fost oferită de ofițerul de presă al inspectoratului de poliție, aceasta nu

înseamnă că trebuie făcută publică, or *Codul deontologic al jurnalistului* la pct. 4.16 conține recomandări clare pentru asemenea situații: „Jurnalistul menționează apartenența etnică a unei persoane doar când acest lucru este relevant din punct de vedere editorial”.

În unele știri jurnaliștii se grăbesc să dea verdicte sau să interpreteze unele situații, acest lucru se întâmplă conștient sau nu, fie din necesitatea de a capta atenția, fie în căutarea unei formule mai originale ale titlurilor sau pentru formatul știrii: Moldova-1, 02.08.14, *Culmea distracției* - titlu acuzator ironic pentru un caz în care o minoră de 17 ani a dispărut de acasă împreună cu un bărbat; Publika TV, 08.07.14, *Bătut de propriul tată* - deși în reportaj au fost aduse unele argumente care ar confirma suspiciunea de vinovăție a bărbatului, jurnaliștii ar trebui să evite formularea unor titluri-verdict înaintea judecării sau, cel puțin, înainte de a avea și alte probe, de exemplu opinia organelor de anchetă asupra acestui aspect; Jurnal TV, 07.07.14, *Copil agresat de tatăl vitreg* - prin titlu a fost stabilit un verdict: vinovat de abuz fizic față de un copil, deși din știre este evident că aceasta este acuzația femeii, dar nu este clar și nu este exclus faptul că acest copil a căzut din cărucior și atunci culpa bărbatului ar fi neatenție și neglijență. Astfel se recomandă a prezenta cu mai multă acuratețe aceste cazuri și, mai ales, a nu substitui instanța de judecată.

De regulă, jurnaliștii țin cont de necesitatea de a completa știrile cu informație din surse competente (medici, psihologi, polițiști, avocați și alții). Sunt frecvente cazurile în care explicațiile, mai ales ale medicilor, în loc să clarifice o situație, dimpotrivă, lasă loc de neînțelegeri și interpretări, astfel, prețiosul timp de emisie este consumat într-un limbaj străin și neînțeles, care este doar un appendix în economia știrii. Iată câteva exemple: „Pacienta a suportat o traumă cranio-cerebrală închisă, comotie cerebrală, contuzie și *excoriația membrelor superioare*” (Moldova-1, *De la aeroport, la spital*, 05.07.14), expresia „*excoriația membrelor superioare*” este hiper savantă în economia unei știri, în cazul dat varianta de alternativă ar fi fost: „au fost distruse țesuturile pielii de pe brațe”. Iată un exemplu în care medicul are grijă să ofere el însuși o explicație pentru expresiile profesionale, utilizând atât varianta savantă, cât și cea comună, pentru cuvântul „mâini”: „Au plăgi multiple la *membrele superioare, la mâini*. Copilul din reanimare este într-o stare gravă, a fost adus în stare de șoc, are fractură de claviculă, fractură de femur pe dreapta și multiple plăgi pe tot corpul” (PROTV CHIȘINĂU, *Microbuz răsturnat*, 02.07.14.) Încă un exemplu: „Copilul a fost adus cu o traumă cranio-cerebrală ușoară, comotie cerebrală și cu *echimoze în regiunea feței*” - expresia „echimoze în regiunea feței” este indescifrabilă pentru marea majoritate a publicului, aceasta ar fi putut fi ușor înlocuită cu

sinonimul său uzual „vânăta” (Publika TV, *Bătut de propriul tată*, 08.07.14). Un alt exemplu: „A fost adus în perioada întâia a bolii, în perioada de *șoc combustional*, din *anamneză* suportă un impact traumatic cu lichide fierbinți.” (Jurnal TV: *Copil opărit cu ciorbă* 27.07.14) ar fi fost mai accesibil, dacă ar fi venit imediat explicația „adică șoc provocat de arsuri” sau să fi explicat cuvântul „anamneză” – la prima examinare, din datele de la prima consultație”. Pentru ca explicația specialiștilor să nu rămână doar o formalitate, ar fi bine ca aceștia să evite pe cât posibil termenii profesioniști foarte savanți, optând pentru formule mai uzuale, populare și accesibile publicului, iar, dacă acest lucru nu se întâmplă, atunci textul jurnalistului ar trebui să vină cu precizările de rigoare.

În general, au fost respectate normele cu privire la condițiile de difuzare a imaginilor cu un conținut șocant sau pasibile de a avea un impact emoțional negativ asupra copiilor.

Problema rămâne deschisă iar deciziile diferă în cazul secvențelor care se află la limita de a fi calificate drept șocante: de exemplu, descrierile verbale ale circumstanțelor producerii unor crime sau imagini cu oameni loviți de mașini surprinse de camerele de luat vederi. Întrucât, percepția copiilor poate fi diferită, considerăm că plasarea avertizării verbale este indicată și în aceste cazuri, mai ales pentru buletinele din prime-time.